

Z inscenace **OUT OF CONTEXT - FOR PINA**

Mimo kontext

Festival **TANEC PRAHA** vyvrcholí inscenací belgického choreografa Alaina Platela

V Praze poprvé vystoupí slavný belgický soubor les ballets C de la B. Jeho inscenací *Out of Context - for Pina* vyvrcholí 29. června 22. ročník mezinárodního festivalu Tanec Praha. Autor choreografie Alain Platel, který proslul výpravými - co do složitosti a exaltovanosti takřka „barokními“ - díly *VSPRS* (2006) a *Piňt* (2008), se v ní poklonil loni zesnulé choreografce Pině Bauschové.

Do prostoru prázdné scény, z níž pouze trčí ve stojanech dva mikrofony, pomalu vstupuje z hledíště muž. Svléká se do spodního prádla a přes nahá ramena si přehodí oranžovou deku. Postupně jej následuje dalších osm postav - muž i ženy různých ras a fysiognomií. Před diváky pak stojí skupina lidí, co vypadají jako buddhističtí mníšci, kteří nevládní zhola nic. Z toho

to obrazu chudoby a odevzdanosti rozvíjí Alain Platel introspekci, jejímž smyslem je - vzletně řečeno - hledání esence lidskosti. Cestě za tímto grálem zasvětil Alain Platel celé své dílo a v tomto smyslu *Out of Context* do kontextu jeho tvorby zcela zapadá. Platel hledá univerzální humanitu oproti těmto od sociálních, kulturních či náboženských stereotypů.

Inscenací, kterou uvede Tanec Praha v Karlově divadle, pojal jako rituální meditaci na téma odlišnosti. Inspiroval jej svět handičapovaných lidí, pohyby a chování jako například i projev genálního pianisty Glenda Goulda, proslulého tím, že koncerty „odpíval“ a velmi fyzicky prožíval každou notu. Hranice mezi šlenstvím a genialitou je prostupná - naznačuje

Platel. Pohybový materiál choreografie proto zahrnuje celou škálu tiků, grimas, hypertonicitých zářkůbů a křečí, celý repertoár labilní, nekontrolovatelné chůze, většinou drastických opakovaných pádů (v tom velmi vyniká tanečnick Mattieu Dessaigne Ravelli). Mnohdy pohyb, který vidíme, evokuje principy známé z tance „butó“. Pro Platela je pohyb svíraný nekontrolovanou

křečí maximálně pravdivý a svým způsobem krásný. Zdravé, kontrolované tělo může předstírat, je spjaté s egem, jež sleduje vždy svůj prospěch, nebo je ovládané strachem. Struktura choreografie je „farmaceutická“ - valí se obraz za obrazem. Jedna situace dospěje do extrému a přechází se v jinou nebo se rozštěpí na několik dalších. Logika žádná, spíše organika. Jako by po-

byly a emoce generovaly proud energie, jenž každou chvíli vyhřezne v obraz, který si zapamatujete. Jako například v ten, kdy před zraky diváků „otěhotní“ jeden z mužů - sleduje s ním, tak jak to dělávají nastávající matky, svoje pomalu rostoucí břicho.

Choreografický jazyk inscenace čerpá ze zvířecích rituálů od seznámování přes namlouvání, zápas až po „umřít stranou“. Platel v prehistorii člověka vidí stále živou vazu, jež ovlivňuje naši kulturní existenci. Tanečníci nejen že imitují a stylizují pohyby savců a ptáků, ale podstatným nástrojem jejich projevu je hlas, zvuky mluvědel i těla. Představení je plně animálních skvělých, neartikulovaných zvuků, mumlání - ale i zpěvu. Zvuková stopa *Out of Context* je zase biologicky spjatá s celou strukturou. Hudba je pro Platela vždy zásadní - choreografie *VSPRS* šlapala na Bachův náhon a *Piňt* jeho celé na Monteverdiho. V *Out of Context* se střídají tělesné zvuky s popovými hity, jak se ukáže - často z playbacku. Několikrát zazní refrén známé Princeovy písničky *Nothing Compares to You* (ovšem přeřevané asi devadesátiletým jazzovým lidlem Jimmy Scottem). Ambivalenci přírodního a kulturního rozkmitává Platel podobně jako ovládnutost a kráse, zdraví a nemoci, přirodu a civilizaci. Jeho evokativní metoda má velkou emocionální sílu. Stejně jako poselství, které chce se svými spolupracovníky předat.

Alain Platel je zvláštní choreograf. Sam netančí a nikdy divadlo nestudoval. Pro něj je termín „choreografie“ spíše odvozen od lékařského „chorea“, což je nemoc nervové soustavy charakteristická špatnou koordinací a trhavým pohybem. Platel pracoval jako absolvent speciální pedagogiky několik let s mentálně a tělesně postiženými lidmi, tzv. těžkými případy. Dozraje je pro něj tato zkušenost zásadní inspirací.

Otázkou zůstává, jak se jeho intimní dílo bude chovat na šantánovém jevišti karlovského divadla. Zda se belgickým performerům podaří předat stopu ke zlatému grálu pražského publika, uvidíme 29. června.

AUTORKA JE ŠÉFREDAKTORKA
TANEČNÍ ZÓNĚ

TANEC PRAHA
ALAIN PLATEL / LES BALLETS
C DE LA B
OUT OF CONTEXT - FOR PINA
Hudební divadlo Karlín, Praha
29. 6. 2010

SÁM NETANČÍM

Belgický soubor les ballets C de la B založil **ALAIN PLATEL** (*1959) v roce 1984. S choreografií **OUT OF CONTEXT - for Pina** přijíždí vůbec poprvé do ČR.

Jaká byla první informace, kterou jste řekl svým spolupracovníkům na první zkoušce? Řekl jsem jim, že budeme dělat představení, kde nebude hudba, scénografie ani kostýmy. A pak jsem jim pustil dokument o životě pianisty Glenda Goulda. Na začátku měl tedy velmi málo informací. Pracuji tak, že hledám tvar představení společně s tanečníky.

Choreograf Alain Platel

Vy sám tančíte?

Ne. Já jsem studoval psychologii a pedagogiku. S přáteli a příbuznými jsme v polovině 80. let začali dělat amatérské pohybové divadlo, z něhož se postupně vyvinul soubor les ballets C de la B. Takže celá zodpovědnost, jak vypadá taneční pohyb na scéně, je záležitostí vašich tanečníků?

Ano. Já je mohu trochu vést nebo ukázat velmi drobné pohybové detaily, ale nemohu je žádný tanec naučit. Spíše se snažím jim vysvětlit atmosféru, objasňuji kontext. Když jsem začínal, velmi jsem se styděl cokoli po někom chytit, ale postupně se to zlepšuje. Pracuji se stálým týmem dlouhou dobu a zdá se, že kolegové můj způsob práce vyhovuje. *Out of Context* jste věnoval Pině Bauschové. Jaký byl váš vztah k této choreografce?

Já jsem ji poznal v 80. letech, kdy ještě nebyla tolik známá. Naprosto jsem propadl tomu, jaké má tanečnický, jak s nimi pracuje, jaké jim klade otázky. Lidé na scéně nebyli „pouze interpreti“, ale osobnosti, které stály na jevišti samy za sebe. Řekl jsem si: Takže to chci dělat taky!